

In modeltraject 2 van de opleiding sociaal werk zijn er twee opleidingsonderdelen waarbij een keuze moet gemaakt worden.

In deze tekst worden beide OLOD's voorgesteld met de drie perspectieven waaruit je kan kiezen. Beide keuzes staan los van elkaar. Je mag 2 keer hetzelfde perspectief kiezen maar dit moet niet!

Actuele methodieken en Professionele vaardigheden

Voorstelling olod Actuele methodieken in het sociaal werk 2020 – 2021 cliëntperspectief, gemeenschapsperspectief en organisatieperspectief

Het sociaal werk beoogt dat individuen en groepen zich (kunnen) ontplooien en zich maatschappelijk actief opstellen. Om deze opdracht te realiseren zetten sociaal werkers [tal van](#) methoden in. Van sociaal werkers wordt verwacht dat ze deze methoden professioneel hanteren op plaatsen waar mensen werken, zich bijscholen of vormen, wonen, hun leefomgeving inrichten en betekenis geven, hun vrije tijd vorm geven, elkaar ontmoeten, ...

Inhoudelijke keuze

Omdat het sociaal werk zich uitstrekt over alle domeinen van de samenleving is het onmogelijk om binnen één opleidingsonderdeel zicht te krijgen op alle methodieken en methoden.

Je maakt daarom als student een keuze uit een pakket aangeboden vanuit een specifiek perspectief. Elk perspectief behandelt en werk met enkele methodieken en methoden eigen aan dit perspectief. Om een inhoudelijke keuze te kunnen maken worden de 3 perspectieven inhoudelijk kort aan je voorgesteld.

- Cliëntperspectief
- Gemeenschapsperspectief
- Organizeperspectief

Studietijd

- Hoorcollege: 16u
- Werkcollege: 32u
- Zelfstudie: 114u

Cliëntperspectief

In dit keuzevak willen we een aantal methodieken en methoden **kritisch verkennen**. We doen dit gericht, vertrekkend vanuit het theoretisch gedachtengoed van de methodiek en de daaruit voortvloeiende methoden.

‘Actuele methodieken vanuit cliëntperspectief’ betekent dat men methodieken en methoden **analyseert vanuit de betekenis van cliënten**, maar waar we tezelfdertijd ook oog hebben voor de **achterliggende maatschappelijke vraagstukken**. Een cliënt met een middelenafhankelijkheid is geen probleem van de cliënt alleen. Schoolweigering is geen probleem van de school alleen.

In de keuze die wij gemaakt hebben uit de vele actuele methodieken hebben we ons laten leiden door deze die momenteel in vele sociale werkpraktijken gebruikt worden: **onlinehulpverlening, outreachend werken, presentietheorie, kwartiermaken en crisisinterventie**. Daarnaast werken we een volledige dag rond de **Narratieve benadering**. Om het cliëntperspectief ten volle te vatten moeten we ook terug in de geschiedenis en eren we de wortels van de opleiding sociaal werk door te starten met een **begrippenkader** en met de diversiteit van benaderingen vanuit het **hedendaagse social casework**.

Werkwijze:

Per methodiek geven we een korte schets van de ontstaansgeschiedenis, de visie en waarden waarop de methodiek gebaseerd is en geven we aan hoe er concreet gehandeld wordt. We verkennen gezamenlijk de mogelijkheden en de valkuilen van de methodiek en de methoden. We besteden ook aandacht aan **preventie en/of het preventiegehalte** van de methodieken en de methoden. Door de bespreking van artikels, het tonen van filmfragmenten, enkele gastsprekers maar vooral door diverse en creatieve begeleide oefeningen worden methodieken en methoden een beleefde werkelijkheid die wij ons ‘eigen’ zullen maken.

- Voormiddag: auditorium
 - Theoretisch voorstellen methodiek
 - Gastpreker – filmfragment – actualiteit – ...
- Namiddag: praktijkgroepen
 - Actief oefenen van gespreksvaardigheden per methodiek
 - Werken met reëel praktijkmateriaal
 - Situaties en cases leren beoordelen en handelen binnen de methodiek

Wanneer is het cliëntperspectief iets voor jou?

- Als je cliënten en hun context wil ondersteunen, empoweren, hun krachten wil versterken...,
- Als je in aanloop naar je eerste stage een aantal methodieken wil ontdekken die vaak worden aangewend in een hulpverleningscontext...,
- Als je echt wil proeven van een aantal methodieken aan de hand van simulaties, oefeningen, casussen, dialoog....

Evaluatie:

- 70% schriftelijk examen
- 30% (groeps)opdrachten

Gemeenschapspectief

In dit OLOD willen we jullie inspireren hoe je als sociaal werker aan dit perspectief kan werken door met doelgroepen op een participatieve manier in verbinding te gaan. Een aantal methodieken die handelen vanuit een gemeenschapspectief worden toegelicht en geconcretiseerd aan de hand van voorbeelden in de praktijk.

Om het gemeenschapspectief ten volle te vatten moeten we ook terug in de geschiedenis en eren we de wortels van de opleiding sociaal werk. We grijpen terug naar een **begrippenkader** en bekijken de diversiteit van benaderingen vanuit het **social groupwork en community Development**.

We zetten in op methodieken die aandacht hebben voor:

- (h)erkennen van de eigen expertise van individuen en groepen
- behoud van (mede-)eigenaarschap in het bepalen van oplossingsstrategieën
- het geloof in het oplossingspotentieel van individuen en groepen
- het opzetten van processen om dit potentieel naar boven te brengen en het geloof in eigen kracht te benutten
- het ondersteunen van mensen in het bevragen van 'de bestaande orde' (tegenover overheden, publieke opinie, de markt) waar deze tot uitsluiting en non-participatie leidt
- het samen zoeken naar diverse "talen" om emoties te tonen en verbeelding/ gedachten te uiten

D.m.v. aangereikte literatuur, teksten en andere infobronnen exploreren we actuele praktijken waarin gebruik gemaakt wordt van specifieke methodieken om dialoog te faciliteren en te realiseren of nieuwe dynamieken te genereren. We analyseren waarom, en met welk doel er wordt gekozen voor een bepaalde methodiek. Aan de hand van concrete voorbeelden en oefeningen ontdekken we hoe deze praktijken vorm krijgen en wat valkuilen en mogelijkheden zijn.

Dit academiejaar zoomen we in op :

- Art based methods
- Community (based) development
- Cocreatie

Werkwijze

1. Contactmomenten:

Tijdens een aantal weken van het eerste semester exploreren jullie diverse praktijken. We gaan op zoek op welke wijze deze praktijken hun tweeledige opdracht vorm geven. We trachten te achterhalen op basis van welke analyses en visies de gebruikte methoden werden gekozen of ingezet.

Elke ingeschreven student krijgt de kans kennis te maken met de 3 methodieken.

Hiertoe wordt enerzijds inspirerend, verduidelijkend en toelichtend tekstmateriaal ter beschikking gesteld via het elektronisch leerplatform Chamilo. Verder worden er ook concrete bezoeken en/of activiteiten gepland.

De lessen, bezoeken en/of gastlezingen bereiden voor op **de werkcolleges** met name het uitwerken van de praktijkanalyse of – oefening en presentatie.

Een aantal studenten krijgen in dit OLOD de kans om te participeren in de Internationale en interdisciplinaire workshop Community Development, samen met studenten uit Amsterdam (NI) en Hildesheim (D). Deze workshop vindt dit academiejaar plaats van 11/12 t.e.m. 13/12 in Amsterdam. De deelnemende studenten krijgen (vervangende) opdrachten die specifiek gericht zijn op de deelname en het mee voorbereiden van het programma.

2. Aan de slag: praktijkanalyse en presentatie

In het opleidingsonderdeel worden 3 verschillende methodische benaderingswijzen belicht. Met een subgroep ga je via internet of andere bronnen op zoek naar een (inter)nationale sociaal werkpraktijk die op een creatieve, participatieve wijze aan de slag gaat. De analyse-oefening van een sociaal werkpraktijk resulteert in **een onderzoeksrapport** en een **“presentatie” per subgroep**.

Dit academiejaar is er ook een kans voor een aantal studenten om aan te sluiten bij een concrete praktijkoefening waarbij we cocreatief met de buurt (rondom onze eigen campus), maar ook studenten, personeel HoGent, etc. aan de slag willen gaan in functie van een tijdelijke invulling.

Wanneer is gemeenschapspectief iets voor jou?

- Als je in de toekomst groepen wil begeleiden, ondersteunen, empoweren, en hun eigen talenten en krachten als oplossingspotentieel wil inzetten
- Als je meer wil te weten komen over participatieve praktijken
- Als je geïnspireerd wilt geraken over hoe je in je stage op een andere communicatieve manier(en) met mensen in verbinding kan gaan
- Als je je als student actief wil engageren tijdens de lessen

Evaluatie

De totale scoring van het OLOD gebeurt op basis van

- een analyserapport (30%)
- een presentatie/model/product (30%) – niet herneembaar in tweede examenkans
- een individueel reflectieverslag (40%)

Indien aan één van deze onderdelen niet werd deelgenomen resulteert dit in een A als totale beoordeling.

We hopen er samen een boeiende ontdekkingstocht van te maken!

Inge De Waele - Nicole Vanhoucke - Tine Vanthuyne

Organisatieperspectief

In dit opleidingsonderdeel duik je in methoden en beleid die te maken hebben met (arbeids)organisaties en medewerkers.

Je leert bijvoorbeeld hoe je **medewerkers kan aantrekken**. Je mag zelf aan de lijve ondervinden op welke manier er gewerkt wordt aan **werkgoesting**. En je kan op de eerste rij zitten om na te gaan hoe **gezondheid** en **werkbaarheid** worden bevorderd. Het uitgangspunt hierbij zijn de belangrijkste processen van het organisatieperspectief, namelijk het aantrekken, begeleiden, evalueren, belonen en ontwikkelen van medewerkers.

Verder zijn er themasessies rond nieuwe ontwikkelingen in het werkveld. Er wordt bijvoorbeeld uitvoerig ingegaan op praktijken van **sociaal ondernemerschap** (daguitstap Brussel), methoden van **intergenerationeel werken** en praktische ervaringen vanuit **'het nieuwe werken'** of tijds- en plaatsafhankelijk werken.

Methoden hebben pas zin wanneer je ze begrijpt vanuit hun praktijk. Daarom wordt in actuele methodieken – organisatieperspectief ongeveer 2/3^e van de tijd gespendeerd aan praktijkleren.

Zo spenderen we heel wat tijd aan het actief oefenen van gespreksvaardigheden, bijvoorbeeld:
selectiegesprek, loopbaangesprek, ontwikkelgesprek, reïntegratiegesprek,... Op die manier kom je beslagen op het ijs in je toekomstige stage- of werkplek.

We gaan aan de slag met actieve workshops, werken met simulaties en echte verhalen.

En we houden ook de vinger aan de pols met het werkveld door interessante organisaties te bezoeken, enthousiaste gastsprekers uit te nodigen en levensechte opdrachten uit te voeren, bijv. door een daguitstap naar Brussel rond het thema 'sociaal ondernemerschap':

Ongeveer 1/3^e van de tijd spenderen we aan kaders die volledig gericht zijn op het begrijpen van de praktijk. Belangrijke kernbegrippen, concepten en uitleg rond methodes komen aan bod. Maar ook kritiek op de denkstromingen en methoden wordt niet uit de weg gegaan.

Wanneer is dit opleidingsonderdeel iets voor jou?

- Als je je toekomst ziet als bijv. begeleider van mensen naar en in werk, jobcoach, loopbaancoach, of als medewerker op een personeelsdienst;
- Als je algemene interesse hebt in welke middelen een organisatie kan aanwenden om haar medewerkers tevreden, betrokken en bevlogen te maken;
- En tenslotte toch ook wel als je je als student actief wil engageren tijdens de lessen en wil inzetten op effectief ontwikkelen van je begeleidingscompetenties en gespreksvaardigheden.

Evaluatie:

- 30% paper met opdrachten gedurende de lessen (af te geven na het kerstverlof)
- 40% mondeling examen over de theorie (o.a. handboek), met schriftelijke voorbereiding
- 30% vaardigheidstest: assessment gespreksvaardigheden

Voorstelling Professionele Vaardigheden 2020 – 2021 organisatieperspectief, gemeenschapsperspectief en cliëntperspectief

KeuzeOLOD Professionele Vaardigheden (acad 2020 - 2021, sem1, MT2, 3STP)

Het opleidingsonderdeel Professionele Vaardigheden zoekt in op het werken met groepen (begeleiden, aansturen) vanuit 3 mogelijke perspectieven. Je maakt je keuze uit Professionele Vaardigheden vanuit organisatieperspectief, gemeenschapsperspectief of cliëntperspectief.

Elk perspectief omvat een kort voortraject van 2 lessen op school waarna je deelneemt aan een residentiële training van 3 dagen.

De trainingen gaan door van 26 tot 28 oktober 2020 (organisatieperspectief + cliëntperspectief 1 + gemeenschapsperspectief) en van 16 tot 18 november 2020 (cliëntperspectief 2).

Zeer belangrijk! Als student maak je dus je keuze voor één van de 3 perspectieven door je in te schrijven voor ofwel Professionele Vaardigheden Organizeperspectief, Professionele Vaardigheden Gemeenschapsperspectief of Professionele Vaardigheden Cliëntperspectief.

Hieronder vind je per perspectief een korte uitleg over programma en inhoud van de 3 verschillende perspectieven.

Gemeenschappelijke inhouden (komen in de 3 trainingen aan bod):

- Roos van Leary: interacties begrijpen en beïnvloeden
- Creatief denken (De Bono)
- Groepscohesie en normen en waarden
- Ontwikkelingsfasen/groepsontwikkeling
- Aspecten van communicatie ifv. groepsbegeleiding en -functioneren.

Professionele Vaardigheden - Organizeperspectief:

Teams en groepen zijn in de meeste organisaties vandaag de dag een realiteit. Het kan hierbij gaan over projectgroepen, tijdelijke of continue teams, diverse werkgroepen, Wist je dat meer dan 77% van alle organisaties in België (profit en non-profit) op één of andere manier groepsgestuurd werkt?

Het samenwerken in al die groepen, maar ook het aansturen van de groepen, vinden we dikwijls maar al te vanzelfsprekend. Ook jij als student(e) zal in je stage met of in groepen / teams aan de slag gaan. Hoe zorgen we ervoor dat in organisaties het werken in groepen en teams aangenaam, spannend, uitdagend én tegelijkertijd resultaatvol blijft?

Astrid Claus en Eymard Rommens nemen jullie mee op deze **ontdekkingstocht naar het onderkennen én ontwikkelen van je eigen groepsgerichte competenties én laten je op een actieve manier mogelijkheden ontdekken om de effectiviteit van groepen en teams in organisaties positief te beïnvloeden.**

Als student bepaal je mee de doelstellingen van jouw traject. Zelf geef je inhoud aan de oefeningen en experimenteer je met verschillende rollen die je kan opnemen. Vanuit een sterke ervaringsgerichte setting wordt gewerkt aan je skills via kaders en oefeningen. Externe professionals brengen de nodige expertise binnen via een 2-tal workshops.

Inhouden:

- Organisatiecultuur
- Samenwerken van groepen en teams in organisaties
- Teameffectiviteitsmodellen
- Probleemanalyse en definiëring van doelstellingen en resultaten
- Rollen en posities in een groep
- Reflexief denken in groepen, (active) reviewing
- Besluitvormings- en vergadertechnieken
- Effectief leiderschap
- Groepscohesie
- Valkuilen in de samenwerking

Professionele Vaardigheden - Gemeenschapsperspectief:

Ann De Wilde en Peer van der Kreeft begeleiden jullie doorheen de residentiële cursus *Professionele Vaardigheden in Community Perspectief*. De nadruk ligt op het trainen van je vaardigheden als groepsbegeleider. Je reflecteert over de invloed van groepen in het sociaal werk.

Tijdens deze training werk je met verschillende groepen. Deze groepen zijn studenten die ingedeeld worden per vaardigheid en per opdracht. Zo kun je trainen op het procesmatig en het resultaatgericht werken.

Om de impact van je leren te vergroten kies je zelf een vaardigheid (skill) waarin je kunt oefenen en groeien. Bij de aanvang van de lessen bespreken we de mogelijke vaardigheden, zoals positioneren, feedback geven, beslissingen nemen, instructies geven, actief luisteren om participatief te werken. Het doel is dat je kunt experimenteren in een veilige leercontext om daarna je competenties op je stage te verbeteren.

Inhouden:

- Werken aan een open sfeer, veldtheorie van Kurt Lewin.
- Duidelijke instructies geven om een groep complexe activiteit te laten uitvoeren.
- Stimuleren van een open houding bij de deelnemers in een groep.
- Posities, verhoudingen en relatiewensen in een groep.
- Participatief leidinggeven.
- Zelfsturende teams.
- Het Johari venster.
- Het GROW model om de vaardigheden in een groep te ontwikkelen.
- Decision making proces begeleiden.
- Doelgericht energizers gebruiken.

Professionele Vaardigheden - Cliëntperspectief:

Hulpverlening in groep is een benadering die heel wat positieve effecten teweeg kan brengen bij de cliënt:

- Hulpverlening in groep heeft een emanciperend effect en laat cliënten bewust worden van de maatschappelijke component van hun (individueel ervaren) problematiek.
- De verhouding tussen hulpverlener en cliënt krijgt een andere invulling: de hulpverlener is meer een procesbegeleider ipv 'de expert'; lotgenoten worden niet enkel op hun problemen aangesproken maar ook op hun sterktes, strategieën en mogelijkheden. Cliënten worden gestimuleerd te leren van elkaar en elkaar te ondersteunen.
- Hulpverlening in groep heeft ook een preventief effect. Men kan veel van elkaar leren betreffende het aangaan van sociale contacten, op een gepaste manier met elkaar omgaan, leren om gevoelens en gedachten te uiten in een relatief veilige omgeving.

Tijdens de driedaagse willen we (Inge Vanroose, Yvan Houtteman en Francisca Van Drongelen) de studenten aanzetten tot het onderkennen en ontwikkelen van eigen groepsgerichte competenties. De focus wordt gelegd op het herkennen van, en het ingrijpen in die factoren die de effectiviteit van de groep in het kader van welzijnsbevordering beïnvloeden.

Wat is kenmerkend voor de driedaagse 'cliëntperspectief'?

- Ervaringsgericht leren door rollenspelen.
 - De student neemt de rol aan van cliënt/hulpvrager om zich in te leven in een bepaalde problematiek en van hieruit deel te nemen aan een groep.
 - De student neemt de taak of van groepsbegeleider, en ervaart hoe uitdagend en boeiend het is om een groepsproces te begeleiden.
 - De student neemt de observatorrol op, om vanop afstand te zien welke dynamieken en processen er ontstaan tijdens het groepsgebeuren.
- Stilstaan bij jouw eigen groepsfunctioneren en –competenties, en hierover in dialoog gaan in jouw werkgroep.
- Professionele groeps werkers uit de praktijk van Sociaal Werk komen op bezoek om hun expertise en ervaring te delen en in dialoog te gaan met studenten over groepsgericht werken in de hulpverlening.
- Studenten worden uitgedaagd om een groepsgerichte (sociaal werk) activiteit te ontwikkelen. Dit kan in de vorm van een 'spel', een vrij podium, of een andere creatieve uitwerking met als doel een aangenaam en constructief groepsklimaat te bevorderen.
- Het leerproces staat centraal, niet het leerresultaat. Gezien de eerste kennismaking met het 'werken in groepen' verwachten we geen volleerde groeps werkers, we verwachten wel een positieve open leerhouding en de bereidheid te leren van elkaar.

Inhouden:

- **Vorbereidende lessen:**
 - Informatie over de concrete invulling van de driedaagse
 - Verdeling in subgroepjes
 - Theoretisch kader
 - Groeps werk als hulpverleningsmethodiek
 - Groepsmodellen

- Groepstypen
 - Groepsdynamiek en groepsklimaat
 - Leiderschaps- en begeleidingsstijlen
 - Thema groepsgesprekken: meervoudige kwetsbaarheid
 - Roos van Leary
 - De Bono

 - **Driedaagse:**
 - Groepsbegeleidingen – rollenspelen
 - Nabespreking van de groepsbegeleidingen
 - Groepsactiviteiten ontwikkeld door de studenten
 - Dialoog met Sociaal Werkers uit de praktijk die expertise hebben in het werken met (groepen) mensen die meervoudig gekwetst zijn.
-